

QUAN ĐIỂM KẾ THỪA TRONG CÁC QUYẾT ĐỊNH LÃNH ĐẠO CỦA ĐẢNG BỘ THÁI BÌNH VỀ XÂY DỰNG NẾP SỐNG MỚI Ở ĐỊA PHƯƠNG HIỆN NAY

NGUYỄN THỊ NGỌC THỦY*

Ngày nhận bài: 22/05/2017; ngày sửa chữa: 24/05/2017; ngày duyệt đăng: 25/05/2017.

Abstract: *Inheriting precious traditions of the ancestors and receive quintessence of human being play an important in building Vietnamese culture. Thai Binh, like other provinces of our country, has gained achievement in socio-economic development and building new lifestyle to meet requirements of integration. One of main reasons of these achievements is inheritance of decisions and policies of Communist Party of Vietnam and flexible application of these policies in specific conditions of localities. In this article, author mentions viewpoint of inheritance in decisions of Thai Binh Party Communist on building a new lifestyle in current period.*

Keywords: *Inheritance viewpoint, decision, building a new lifestyle, Thai Binh Province.*

Trong sự nghiệp CNH, HĐH và đổi mới đất nước hiện nay, song song với quá trình đặt trọng tâm đổi mới kinh tế và phát triển kinh tế thị trường, Đảng và Nhà nước ta đã xác định được đường lối phát triển nền văn hóa tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc. Để xây dựng và phát triển nền văn hóa đó, yêu cầu quan trọng và bức thiết là trong nhận thức và hành động cần quán triệt quan điểm kế thừa. Trước yêu cầu đó, trong những năm qua, Đảng bộ tỉnh Thái Bình cũng đã nỗ lực thực hiện nghiêm túc những quan điểm chỉ đạo của Đảng và Nhà nước, vận dụng linh hoạt vào thực tiễn địa phương, thực hiện tốt quan điểm kế thừa trong các quyết định lãnh đạo của Đảng về xây dựng nếp sống mới, bước đầu gặt hái nhiều thành công.

1. Một số nét về quan điểm kế thừa

Kế thừa là một trong những đặc trưng cơ bản, phổ biến của phủ định biện chứng. Đây là quá trình đấu tranh giữa cái cũ và cái mới nhằm phát huy những yếu tố, những bộ phận tiến bộ, tích cực của cái cũ, để xây dựng tạo nên cái mới. Trong triết học Mácxit, vấn đề kế thừa được xem xét trên lập trường duy vật. Quá trình vận động, biến đổi, phát triển của mọi sự vật hiện tượng là quá trình liên tục thực hiện những sự phủ định kế tiếp nhau. Đó không chỉ đơn thuần là sự phá vỡ, xoá bỏ, triệt tiêu cái cũ mà còn là duy trì và phát triển những cái hợp lí đã có, tức là kế thừa. Trong quá trình phủ định sự vật mới ra đời, không phải từ hư vô mà các yếu tố tích cực của sự vật cũ được giữ lại, cải biến để tham gia vào sự vật mới với tính cách là yếu tố cấu thành của nó.

Đối với văn hóa, kế thừa là quy luật in đậm tính đặc thù. Yếu tố chính trong sự kế thừa đó là những nét đẹp

trong truyền thống văn hóa dân tộc. Đây là nhân tố quan trọng, có ý nghĩa sống còn để xây dựng nền văn hóa tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc.

Nếp sống mới là một thành tố trong việc xây dựng đời sống mới, có vai trò và ý nghĩa quan trọng trong việc xây dựng đạo đức mới đáp ứng yêu cầu của thời đại mới. Do vậy, để xây dựng tốt nếp sống mới, cần quán triệt quan điểm kế thừa, đặc biệt trong các quan điểm chỉ đạo của Đảng.

2. Những thành tựu của việc thực hiện quan điểm kế thừa trong các quyết định lãnh đạo của Đảng bộ tỉnh Thái Bình về xây dựng nếp sống mới hiện nay

Đối với nước ta, sự phát triển văn hoá Việt Nam là một dòng chảy liên tục kế tiếp nhau qua các thời kì lịch sử. Từ khi ra đời, Đảng ta luôn xác định xây dựng nền văn hoá mới là một trong những nhiệm vụ trung tâm của cách mạng Việt Nam. Trong bản đề cương văn hoá năm 1943, Đảng ta đã khẳng định nền văn hoá mới là nền văn hoá phải đảm bảo tính dân tộc, tức là phải bảo tồn và phát huy các giá trị truyền thống của văn hoá dân tộc. Quan điểm này tiếp tục được khẳng định trong suốt quá trình tiến hành cuộc cách mạng tư tưởng và văn hoá.

Ngay sau khi Cách mạng Tháng Tám 1945 thành công, Đảng, Nhà nước và Bác Hồ kính yêu của chúng ta đã rất chú trọng tới công tác vận động nhân dân xây dựng đời sống mới và xem đó là biện pháp có hiệu quả nhằm xoá bỏ những tàn dư lạc hậu. Bác viết: “*Đời sống mới không phải cái gì cũ cũng bỏ hết, không phải cái gì cũng làm mới. Cái gì cũ mà xấu, thì phải*

* Trưởng Chính trị tỉnh Thái Bình

(Tháng 7/2017)

Tạp chí Giáo dục SỐ ĐẶC BIỆT 185

bỏ... Cái gì cũ mà không xấu, nhưng phiền phức thì phải sửa đổi lại cho hợp lí... Cái gì cũ mà tốt, thì phải phát triển thêm... Cái gì mới mà hay thì ta phải làm... Làm thế nào cho đời sống của dân ta, vật chất được đầy đủ hơn, tinh thần được vui mạnh hơn. Đó là mục đích đời sống mới” [1; tr 112-113]. Đời sống mới bao gồm đời sống mới riêng cho từng người và đời sống mới cho cả cộng đồng, tập thể.

Đến Hội nghị Trung ương 5 (khoá VIII) quan điểm kế thừa được cụ thể hoá trong Nghị quyết “*Xây dựng và phát triển nền văn hoá Việt Nam tiên tiến và đậm đà bản sắc dân tộc*” [2; tr 10].

Tại Hội nghị Trung ương lần thứ 9 (khoá XI) một lần nữa khẳng định phải “*bảo vệ và phát huy bản sắc văn hoá dân tộc trong thời kì CNH, HĐH, hội nhập kinh tế quốc tế*” [3; tr 15].

Để tiếp tục thực hiện quan điểm chỉ đạo của Đảng về xây dựng nền văn hóa mới Việt Nam hiện nay phải coi trọng nhiệm vụ xây dựng đạo đức lối sống trong mọi tầng lớp nhân dân. Xây dựng và phát triển nền văn hóa Việt Nam tiên tiến đậm đà bản sắc dân tộc là nhiệm vụ chiến lược lâu dài của toàn Đảng, toàn dân ta. Đây cũng là nội dung quan trọng bảo đảm định hướng XHCN trong quá trình phát triển đất nước ta, là nhân tố bảo đảm cho sự phát triển bền vững của đất nước trong quá trình hội nhập.

Trên địa bàn tỉnh Thái Bình, thực hiện sự chỉ đạo của Thủ tướng Chính phủ tại Quyết định số 235/QĐ-TTg ngày 23/12/1999 về việc thành lập Ban chỉ đạo phong trào “*Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa mới*” từ Trung ương đến các địa phương; ngày 31/10/2000, UBND tỉnh có Quyết định 1187/QĐ-UBND về việc thành lập Ban chỉ đạo phong trào *Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa mới* cấp tỉnh. Theo đó, ở cấp huyện, cấp xã Ban chỉ đạo phong trào cũng được thành lập. Sơ bộ thống kê từ năm 2001-2014, Ban Chỉ đạo toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa mới ở cả hai cấp tỉnh và huyện đã có gần 500 văn bản các loại được ban hành để kịp thời chỉ đạo và hướng dẫn triển khai thực hiện phong trào. Trong đó có 3 văn bản quan trọng, đáp ứng yêu cầu thực tế, phù hợp điều kiện KT-XH và đặc điểm phong tục tập quán, nếp sống, lối sống của nhân dân tỉnh Thái Bình và mang tính hợp quy, tính thống nhất của văn bản trong hệ thống pháp luật hiện hành là Quyết định số 2080/2001/QĐ-UBND; Quyết định số 02/2009/QĐ-UBND và Quyết định số 17/2012/QĐ-UBND.

Xét về kĩ thuật, đối chiếu ba văn bản trên cho thấy tính kế thừa của các văn bản này rất rõ: Quyết định

2080 có 9 chương, 34 điều; Quyết định số 02 có 10 chương, 36 điều, bổ sung một chương, hai điều về khen thưởng và xử lí vi phạm. Chương 1 và chương 2 cơ bản giữ nguyên, các chương khác nhiều quy định được kế thừa và có những thay đổi, bổ sung và quy định cụ thể, chi tiết hơn. Quyết định số 17 gồm 5 chương và 26 điều, bên cạnh một số điều kế thừa Quyết định số 02, Quyết định số 17 có bổ sung một số nội dung cho phù hợp với tình hình xây dựng nông thôn mới của địa phương hiện nay.

Về các quy định cụ thể, hầu hết các tại các chương, các điều của các Quy định về thực hiện nếp sống mới đều thể hiện rõ quan điểm chỉ đạo nhân dân kế thừa, phát huy truyền thống, lối sống, nếp sống tốt đẹp của địa phương. Cụ thể: Ngay trong *Chương I (Những quy định chung)* của các văn bản chỉ đạo trên đã ghi rõ: “*Điều 2. Thực hiện nếp sống văn hóa là lựa chọn, kế thừa và phát huy những truyền thống, phong tục tập quán tốt đẹp của dân tộc, kết hợp với tiếp thu có chọn lọc những tinh hoa văn hóa hiện đại... Điều 3. Nghiêm cấm việc truyền bá văn hóa có nội dung tư tưởng phản động, đồi trụy; bài trừ các hủ tục lạc hậu, mê tín dị đoan và các tệ nạn xã hội*”.

Ở các chương tiếp theo, quy định về nếp sống cá nhân, gia đình và xã hội; quy định về việc cưới, việc tang, lễ hội cũng thể hiện rõ quan điểm kế thừa; đó là việc hướng dẫn chỉ đạo nhân dân kế thừa những thuần phong, mỹ tục của địa phương; đồng thời từng bước loại bỏ các hủ tục để xây dựng đời sống văn hóa mới. Các tiêu chuẩn đánh giá gia đình văn hóa, thôn làng văn hóa, đơn vị văn hóa, xã đạt tiêu chí nông thôn mới cũng thể hiện rõ quan điểm kế thừa.

Sau gần 15 năm, phong trào toàn dân xây dựng đời sống văn hóa đã phát triển rộng khắp trên toàn tỉnh, đi vào chiều sâu, nhiều hủ tục lạc hậu đã bị loại bỏ, bảo tồn và phục dựng nhiều giá trị văn hóa tốt đẹp. Đến nay, nếp sống cá nhân, gia đình và xã hội đã có những chuyển biến tích cực; ý thức sống và làm việc theo hiến pháp và pháp luật của mọi công dân từng bước được nâng cao. Việc thực hiện nếp sống văn minh trong việc cưới, việc tang, xây mộ và lễ hội, trong xây dựng gia đình văn hóa, thôn làng văn hoá được cả cộng đồng quan tâm. Theo báo cáo của UBND tỉnh, 100% xã, phường thị trấn đã nghiêm chỉnh thực hiện tốt việc đăng kí, trao giấy kết hôn cho đôi nam nữ tại trụ sở UBND. Ở hầu hết các cơ sở không còn xảy ra tình trạng tảo hôn, ép hôn và cưới thách hỏi. Trên 90% số đám cưới thực hiện đúng quy định nếp sống văn hoá. Tình trạng tổ chức đám cưới phô trương hình thức, ăn uống tràn lan

kéo dài gây lãng phí đã cơ bản không còn. Với việc tang, hầu hết các đám tang được chính quyền, đoàn thể, tổ chức xã hội cùng gia đình tang quyến chăm lo chu đáo tận tình. Các thủ tục khai tử, khám liệm, mai táng đều được thực hiện theo đúng quy định thực hiện nếp sống văn hoá. Hiện trong đám tang không còn những hủ tục lạc hậu như khóc mướn, lặn đường, luôn cữu, trừ tà, bắt ma. Không phúng viếng bằng thức ăn chín. Hạn chế vòng hoa, đối tượng đất tiền, pho trương, lãng phí. Bỏ dần những tục lệ như đội mũ rơm, chổng gậy, rắc vàng mã; mời thuốc lá, nạn cỗ bàn trả hiếu giảm rõ rệt. Việc xây mộ cũng được thực hiện theo quy định. Nghĩa trang được quy hoạch nền nếp, xây cất có trật tự, hàng lối phù hợp với môi trường cảnh quan đô thị. Hiện toàn tỉnh có trên 200 lễ hội thường diễn ra vào mùa thu và xuân. Các lễ hội đều được tổ chức tuân thủ các quy định, quy chế, từng bước phục hưng nhiều trò diễn dân gian truyền thống bị mai một, đồng thời đưa các hoạt động văn hoá thể thao hiện đại vào nội dung hoạt động làm cho lễ hội ngày càng phong phú, sinh động, thu hút đông đảo nhân dân tham gia hưởng ứng.

Tại Hội nghị tổng kết phong trào *Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa mới năm 2015*, Ban chỉ đạo phong trào đã đánh giá: năm 2014, phong trào *Toàn dân đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa mới* được triển khai hiệu quả, có sức lan tỏa và phát triển đồng đều ở 8 huyện, thành phố. Năm 2014, toàn tỉnh có 442.835/560.551 hộ gia đình đạt chuẩn gia đình văn hoá (tỉ lệ 79,5%); 1490/2074 thôn, làng, tổ dân phố đạt chuẩn văn hoá (tỉ lệ 71,8%); 85/265 xã đạt chuẩn văn hóa nông thôn mới (tỉ lệ 30,1%).

Những kết quả trên đây thể hiện rõ vai trò lãnh đạo, chỉ đạo của các cấp ủy đảng, chính quyền các cấp của tỉnh Thái Bình “*Về thực hiện nếp sống văn hóa trên địa bàn tỉnh*”, một trong những nguyên nhân dẫn tới kết quả này là do Đảng bộ Thái Bình đã thực hiện tốt quan điểm kế thừa trong các quyết định quy định về thực hiện nếp sống mới của địa phương.

3. Để thực hiện tốt quan điểm kế thừa trong các quyết định của Đảng bộ Thái Bình về xây dựng nếp sống mới ở địa phương hiện nay, theo chúng tôi cần lưu ý một số nội dung sau:

- Về nhận thức, các cấp ủy đảng đã quán triệt quan điểm kế thừa trong xây dựng nếp sống mới, đó là sự thống nhất của hai quá trình giữ gìn và loại bỏ. Cái mới ra đời và phát triển trên cơ sở tiếp nối những yếu tố tích cực và loại bỏ những yếu tố tiêu cực của cái cũ.

- Kế thừa không phải là giữ lại nguyên vẹn một cái gì đó, mà là lọc bỏ, chuyển hoá. Trong việc lưu giữ, phát huy yếu tố tiến bộ, tích cực của cái cũ trong quá trình xây dựng và phát triển cái mới thì bản thân yếu tố tích cực đó cũng phải được cải biến, chuyển hóa để cho phù hợp với điều kiện tồn tại của cái mới.

- Cần phải cải biến, lọc bỏ cái cũ tích cực như thế nào để không làm mất đi bản sắc riêng của nó. Bởi vì, mỗi sự vật chỉ còn là nó khi chất - cái bản chất của sự vật đó chưa thay đổi. Do đó, nếu có những tác động, biến đổi làm mất đi những đặc trưng riêng của sự vật thì cũng có nghĩa là bản thân sự vật đó không còn tồn tại. Và như vậy, những tác động, cải biến với mục đích làm cho cái cũ tích cực có thể thích ứng được với điều kiện hoàn cảnh mới vô hình trung lại trở thành những hành động tiêu diệt cái cũ đó. Do đó, một nguyên tắc trong quá trình lọc bỏ là phải luôn đảm bảo được bản sắc, đặc trưng của cái cũ.

Như vậy, nhìn chung, trong những năm qua, Đảng bộ Tỉnh Thái Bình đã thực hiện nghiêm túc những quan điểm chỉ đạo mang tính toàn diện, đồng bộ, linh hoạt, bám sát tình hình thực tiễn, đáp ứng yêu cầu đổi mới của đất nước. Chính vì vậy, cán bộ và nhân dân Thái Bình đã xây dựng và phát triển nền văn hóa tiên tiến, đậm đà bản sắc quê hương Thái Bình, hình thành nếp sống mới trên nền nông thôn mới văn minh. □

Tài liệu tham khảo

- [1] *Hồ Chí Minh toàn tập* (tập 5) (2011). NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật
- [2] Đảng Cộng sản Việt Nam (1998). *Văn kiện hội nghị lần thứ 5 Ban chấp hành Trung ương khoá VIII*. NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.
- [3] Đảng Cộng sản Việt Nam (2014). *Văn kiện hội nghị lần thứ 9 Ban chấp hành Trung ương khoá XI*. Văn phòng Trung ương Đảng.
- [4] UBND tỉnh Thái Bình (2001). *Quy định về thực hiện nếp sống văn hóa trên địa bàn tỉnh Thái Bình* (ban hành kèm theo Quyết định số 2080/2001/QĐ-UBND của UBND tỉnh Thái Bình).
- [5] UBND tỉnh Thái Bình (2009). *Quy định về thực hiện nếp sống văn hóa trên địa bàn tỉnh Thái Bình* (ban hành kèm theo Quyết định số 02/2009/QĐ-UBND của UBND tỉnh Thái Bình).
- [6] UBND tỉnh Thái Bình (2012). *Quy định về thực hiện nếp sống văn hóa trên địa bàn tỉnh Thái Bình* (ban hành kèm theo Quyết định số 17/2012/QĐ-UBND của UBND tỉnh Thái Bình).